EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 2. 6. 2025
COM(2025) 268 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE A EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU

o uplatňovaní nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie)

{SWD(2025) 135 final}

1. ÚVOD

1.1. Súvislosti

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie)[1] (ďalej len „nariadenie“) je nepochybne základom medzinárodného práva súkromného EÚ. Stanovujú sa v ňom jednotné normy na riešenie konfliktu právomoci a ustanovuje štandard pre voľný obeh rozsudkov, verejné listiny a súdne zmiere v Európskej únii s konečným cieľom uľahčiť prístup k spravodlivosti vo všetkých oblastiach občianskeho a obchodného práva mimo oblasti rodinného, dedičského a konkurzného práva. Zrušilo a nahradilo sa ním nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach[2] (ďalej len „nariadenie Brusel I“). Nariadením sa do značnej miery potvrdili a posilnili ustanovenia jeho predchodcu, ale zároveň sa ním zaviedli nové relevantné prvky, napríklad zrušenie vyhlásenia vykonateľnosti.

Nariadenie v znení zmien z roku 2014[3] sa uplatňuje medzi všetkými členskými štátmi vrátane Dánska od 10. januára 2015[4].

1.2. Vypracovanie a ciele tejto správy

Táto správa bola vypracovaná v súlade s článkom 79 nariadenia. Pri jej vypracúvaní bola kľúčovým zdrojom informácií o uplatňovaní nariadenia judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor Európskej únie“ alebo „Súdny dvor“)[5]. Správa vychádza aj zo zistení štúdie, ktorú si Komisia objednala s cieľom podporiť vypracovanie tejto správy[6] (ďalej len „štúdia“). V rámci tejto štúdie sa uskutočnili konzultácie s členskými štátmi a zohľadnili sa ich názory, ako aj dodatočné stanoviská, ktoré poskytli niektoré členské štáty na základe žiadosti Komisie na zasadnutí pracovnej skupiny Rady pre občianskoprávne veci (všeobecné otázky) 28. februára 2024.

Informácie uvedené v tejto správe pochádzajú aj zo zistení v rámci projektu JUDGTRUST[7], ako aj z informácií o praktickom uplatňovaní nariadenia zozbieraných v priebehu roka 2023 prostredníctvom Európskej justičnej siete pre občianske a obchodné veci. Pri vypracúvaní tejto správy sa konzultovala aj príslušná vnútroštátna judikatúra, ak bola k dispozícii.

Cieľom správy je prezentovať celkové posúdenie uplatňovania nariadenia s osobitným zameraním na jeho najnáročnejšie aspekty, ako aj na aspekty výslovne uvedené v článku 79.

---

1 Ú. v. EÚ L 351, 20.12.2012, s. 1.

2 Ú. v. ES L 12, 16.1.2001, s. 1.

3 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 542/2014 z 15. mája 2014, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1215/2012, pokiaľ ide o pravidlá, ktoré sa majú uplatniť s ohľadom na Jednotný patentový súd a Súdny dvor Beneluxu (Ú. v. EÚ L 163, 29.5.2014, s. 1). Cieľom tejto zmeny bolo umožniť vykonávanie tzv. balíka v oblasti patentov, a to po prvé umožnením nadobudnutia platnosti Dohody o Jednotnom patentovom súde (Ú. v. EÚ C 175, 20.6.2013, s. 1) a po druhé zabezpečením súladu tejto dohody, ako aj protokolu k zmluve členských štátov Beneluxu z roku 1965 s nariadením.

4 Dánsko uplatňuje nariadenie v súlade s Dohodou z 19. októbra 2005 medzi Európskym spoločenstvom a Dánskym kráľovstvom o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 299, 16.11.2005, s. 62).

5 Do úvahy sa brali len rozsudky a návrhy generálnych advokátov vydané pred 1. aprílom 2025.

6 Štúdiu vypracovala spoločnosť Milieu SRL a je k dispozícii na adrese Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie (europa.eu).

7 Projekt s názvom *Regulation Brussels Ia:* a *standard for free circulation of judgments and mutual trust in the European Union* (nariadenie Brusel Ia: štandard pre voľný obeh rozsudkov a vzájomnú dôveru v Európskej únii) (ďalej len „JUDGTRUST“) financovaný z programu Európskej komisie Spravodlivosť (JUST-AG-2017/JUST-JCOO-AG-2017). Asser Instituut v spolupráci s Universität Hamburg, Univerzitou v Antverpách a Internationaal Juridisch Instituut. Hlavné zistenia projektu sú k dispozícii na adrese: Asser.nl.

Okrem toho sa správa zaoberá viacerými novými a vznikajúcimi otázkami, ako sú digitalizácia, kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu a oblasti, v ktorých by zjednodušenie a modernizácia súčasných noriem mohli byť prínosom.

Ďalšie informácie o vybraných otázkach vrátane podrobnejšej analýzy a odkazov na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie sa uvádzajú v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je pripojený k tejto správe.

1.3. Všeobecný prehľad o uplatňovaní nariadenia

Všeobecne sa uznáva, že nariadenie je veľmi úspešným nástrojom a zlepšeniami, ktoré prinieslo, ako napríklad zrušenie vyhlásenia vykonateľnosti, sa posilnila justičná spolupráca v občianskych a obchodných veciach, čo členské štáty a zainteresované strany uvítali. Normy podľa nariadenia sa ako celok považujú za jasné a jednoduché, a preto sú medzi odborníkmi pracujúcimi v oblasti práva vysoko cenené.

Prevláda tiež všeobecný konsenzus, že judikatúra Súdneho dvora Európskej únie v zásade poskytuje súdnictvu dostatočné usmernenie a pomoc pri uplatňovaní noriem podľa nariadenia. V niektorých konkrétnych otázkach však viaceré členské štáty zastávajú názor, že výklad nariadenia vyvoláva zložité otázky, a navrhujú, aby ho zákonodarca objasnil.

Vzhľadom na všeobecnú spokojnosť s fungovaním nariadenia by akékoľvek úpravy mali byť reakciou na skutočné praktické ťažkosti a nemali by viesť k prepracovaniu dobre fungujúceho systému podľa nariadenia. Cieľom takýchto úprav by malo byť najmä ďalšie zjednodušenie nariadenia a zníženie administratívnej záťaže, najmä pre slabších účastníkov konania, ako sú spotrebitelia, alebo pre malé a stredné podniky. Zároveň by sa z rozsahu pôsobnosti legislatívneho zásahu mali vynechať ťažkosti, ktoré možno primerane vyriešiť prostredníctvom budúcej judikatúry.

2. ROZSAH UPLATŇOVANIA A VYMEDZENIE POJMOV

2.1. Rozsah pôsobnosti (článok 1)

Nariadenie sa uplatňuje v občianskych a obchodných veciach v prípadoch s cezhraničnými dôsledkami. Z rozsahu pôsobnosti je výslovne vylúčených niekoľko predmetov sporov, ktoré by sa inak mohli klasifikovať ako občianske alebo obchodné veci. Vo všeobecnosti možno povedať, že ustanovenia o rozsahu pôsobnosti fungujú dobre, zdá sa však, že sa pravidelne opakujú niektoré otázky týkajúce sa výkladu, najmä pokiaľ ide o pojem „cezhraničné dôsledky“ alebo vylúčenie rozhodcovského konania.

Z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie a konzultácií uskutočnených v rámci štúdie vyplýva, že pri posudzovaní uplatňovania nariadenia si osobitnú pozornosť vyžaduje viacero otázok:

- štandard, ktorý sa má použiť na rozhodnutie o tom, či má vec cezhraničné dôsledky,
- vymedzenie pojmu „občianske a obchodné“,
- vymedzenie nárokov súvisiacich s platobnou neschopnosťou (vylúčené z rozsahu pôsobnosti),
- vylúčenie rozhodcovského konania[8].

[8] S výnimkou tohto bodu, ktorý sa analyzuje ďalej v texte, sa ostatnými troma otázkami podrobnejšie zaoberá časť I pracovného dokumentu útvarov Komisie, ktorý je priložený k tejto správe.

Vylúčenie rozhodcovského konania

Od prijatia Bruselského dohovoru z roku 1968 boli z rozsahu pôsobnosti nariadenia vylúčené záležitosti týkajúce sa rozhodcovského konania. Nariadením sa však toto vylúčenie posilnilo, a to doplnením spresnenia v odôvodnení 12, ako aj osobitného ustanovenia v článku 73 ods. 2, s cieľom zabrániť akémukoľvek prekrývaniu s Dohovorom o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí[9] (ďalej len „Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí“).

Vo veci London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20), o ktorej sa rozhodlo v roku 2022 podľa nariadenia Brusel I, Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že nezlučiteľný rozsudok vydaný v znení rozhodcovského rozsudku môže brániť uznaniu rozsudku z iného členského štátu na základe článku 34 ods. 3 nariadenia Brusel I (článok 45 nariadenia), ale potom viazal uplatniteľnosť dôvodu zamietnutia na podmienku, že je k dispozícii len vtedy, ak by obsah rozhodcovského rozsudku mohol byť predmetom rozsudku vydaného v súlade s pravidlami nariadenia Brusel I. V tejto súvislosti treba poznamenať, že Súdny dvor k tomuto rozhodnutiu nedospel na základe nezlučiteľnosti cudzieho rozsudku s rozhodcovským rozsudkom, ale len s odkazom na rozsudok potvrdzujúci rozhodcovský rozsudok. Súdny dvor zároveň rozhodol, že na základe takejto nezlučiteľnosti sa nemožno odvolávať na výnimku týkajúcu sa verejného poriadku.

Zo štúdie vyplynula nejednoznačná situácia. Zatiaľ čo väčšina respondentov sa nestretla so žiadnymi problémami pri uplatňovaní tejto výnimky, z vnútroštátnej judikatúry v ôsmich členských štátoch vyplýva, že výnimka týkajúca sa rozhodcovského konania sa vzťahuje nielen na uznávanie a výkon rozhodcovských rozsudkov, ale aj na uznávanie a výkon rozsudkov potvrdzujúcich takéto rozhodcovské rozsudky. Zdalo by sa, že tento postup je v rozpore s rozsudkom Súdneho dvora vo veci London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association.

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie poukazuje aj na ďalší problém, a to na neexistenciu pravidla prekážky začatej veci v súvislosti s rozhodcovským konaním. V skutočnosti by sa riziko nezlučiteľnosti rozhodcovských rozsudkov alebo rozsudkov potvrdzujúcich takéto rozhodcovské rozsudky s inými rozsudkami pravdepodobne znížilo či dokonca odstránilo, ak by nariadenie obsahovalo jasné pravidlo prednosti za takýchto okolností.

Prípadné budúce preskúmanie by sa preto mohlo podrobnejšie zaoberať tým, či možno v nariadení riešiť určité praktické situácie, napríklad stanovením jasného pravidla prekážky začatej veci, ktoré by mohlo zabrániť situáciám nezlučiteľnosti medzi rozhodcovským rozsudkom/rozsudkom potvrdzujúcim takýto rozhodcovský rozsudok a iným rozsudkom.

2.2. Vymedzenie pojmov (články 2 a 3)

V článku 2 nariadenia sa uvádza vymedzenie niekoľkých pojmov, okrem iného pojmov „rozsudok“, „súdny zmier“ alebo „verejná listina“.

Pojem „rozsudok“ odkazuje na každý úkon súdnych orgánov vydaný „súdom alebo tribunálom členského štátu“, a to bez ohľadu na jeho označenie. V nariadení sa neuvádza vymedzenie pojmu „súd alebo tribunál“.

Novinkou v nariadení je, že článkom 2 písm. a) sa výslovne rozširuje vymedzenie pojmu rozsudok tak, aby zahŕňal určité druhy predbežných opatrení vrátane ochranných opatrení. Uznávanie a výkon takýchto opatrení v iných členských štátoch však podľa neho podlieha splneniu dvoch podmienok.

[9] Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí prijatý 10. júna 1958, ktorý nadobudol platnosť 7. júna 1959, 330 UNTS 38.

Po prvé, nariadením sa obmedzuje obeh predbežných opatrení na tie, ktoré nariadili súdy, ktoré majú právomoc rozhodnúť vo veci samej na základe nariadenia. Znamená to, že hoci súdy, ktoré majú právomoc rozhodnúť vo veci samej na základe vnútroštátneho práva, môžu nariadiť predbežné opatrenia, takéto rozhodnutia sa podľa nariadenia nemôžu uznať a vykonať v zahraničí.

Po druhé, vymedzením pojmu sa kodifikuje existujúca judikatúra (pozri napríklad vec Denilauler, 125/79) s cieľom vylúčiť z obehu výlučne opatrenia *ex parte*. V dôsledku toho možno predbežné opatrenia uznať alebo vykonať len vtedy, ak bol dlžník predvolaný na súd alebo mu bol pred začatím výkonu doručený rozsudok obsahujúci tieto opatrenia. Zdá sa, že toto vylúčenie predbežných opatrení *ex parte* z obehu podľa nariadenia spôsobuje určité praktické problémy. Zo štúdie napríklad vyplýva, že v AT a CZ je väčšina predbežných opatrení *ex parte*, a preto sa na ne nemôže vzťahovať výkon podľa nariadenia. Všeobecnejšie povedané, hoci súčasný systém uprednostňuje ochranu procesných práv žalovaného, ovplyvňuje to kľúčový prvok predbežných opatrení, a to, aby mohli byť vykonané rýchlo a účinne. Podľa súčasného režimu si veriteľ musí vybrať medzi účinkom prekvapenia, ktorý je vlastný konaniu *ex parte*, a obmedzením vykonateľnosti opatrení na členský štát, v ktorom boli vydané, alebo rozhodnutím, ktoré môže byť v obehu, ale musí byť založené na predchádzajúcom zapojení (a tým varovaní) dlžníka.

Ďalší problém súvisí s orgánmi, ktoré sú v článku 3 výslovne ustanovené ako „súd“ na účely nariadenia. Súdny dvor Európskej únie vo veci Pula Parking (C-551/15) na otázku, či možno chorvátskych notárov kvalifikovať ako „súd alebo tribunál“ podľa nariadenia, odpovedal záporne, pričom v súlade s predchádzajúcou judikatúrou (Denilauler, 125/79) ako hlavný dôvod uviedol neexistenciu konania *inter partes*. Treba však brať do úvahy, že chorvátsky postup je veľmi podobný maďarskému skrátenému notárskemu konaniu, ktoré sa týka platobného rozkazu, uvedenému v článku 3 písm. a) nariadenia. Aj z hľadiska rovnakého zaobchádzania nie je prekvapujúce, že väčšina respondentov, ktorí považovali pojem „súd alebo tribunál“ za problematický, pochádzala z Chorvátska a že niektoré členské štáty uviedli, že v prípade zmeny alebo prepracovania by chceli do výnimiek uvedených v článku 3 zahrnúť ďalšie subjekty. Prevažná väčšina respondentov v rámci štúdie nekonštatovala v súvislosti s vymedzením pojmov v nariadení žiadne problémy.

Prípadné budúce preskúmanie nariadenia by sa preto mohlo podrobnejšie zaoberať touto otázkou vrátane možnosti uviesť vymedzenie alebo opis pojmu „súd alebo tribunál“, čím by sa na jednej strane zvýšila účinnosť nariadenia a na druhej strane by sa prípadne odstránila potreba stanoviť výnimky. Ďalšie úvahy sú potrebné aj pokiaľ ide o pojem „predbežné opatrenia“, najmä, či by mal zahŕňať opatrenia *ex parte*.

3. PRÁVOMOC

3.1. Možné rozšírenie noriem právomoci na žalovaných s bydliskom v tretích krajinách

Normy právomoci stanovené v kapitole II nariadenia sa uplatňujú na prípady, keď má žalovaný bydlisko v členskom štáte, s výnimkou niektorých osobitných situácií (spotrebiteľské zmluvy, individuálne pracovné zmluvy, situácie, keď majú súdy výlučnú právomoc alebo keď si súd zvolia účastníci konania). V prípade akýchkoľvek iných sporov týkajúcich sa žalovaného s bydliskom mimo Únie sa právomoc riadi vnútroštátnym právom členských štátov[10].

[10] Pozri článok 6 nariadenia.

V návrhu Komisie z roku 2010 na prepracovanie nariadenia Brusel I[11] (ďalej len „návrh z roku 2010“) sa navrhlo rozšírenie nariadenia aj na právomoc v sporoch, v ktorých majú žalovaní bydlisko mimo Únie. Počas legislatívneho procesu sa usúdilo, že takéto riešenie by bolo vhodné v niektorých situáciách, napríklad ak sa jedna zo zmluvných strán považuje za slabšieho účastníka (napríklad pri spotrebiteľských zmluvách alebo individuálnych pracovných zmluvách), ale na účely všeobecného uplatňovania by bolo vhodnejšie multilaterálne riešenie. V tom čase sa mohlo uvažovať o takomto multilaterálnom riešení, najmä v rámci Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného.

Takéto riešenie by sa dalo nájsť v rámci vtedy prebiehajúcich rokovaní, ktoré napokon viedli k prijatiu Dohovoru o uznávaní a výkone cudzích rozsudkov v občianskych alebo obchodných veciach (ďalej len „dohovor o rozsudkoch“) v roku 2019. Tento nástroj však neobsahuje priame kritériá právomoci, ale len nepriamo odkazuje na právomoc ako podmienku pre uznanie a výkon. V rámci Haagskej konferencie v súčasnosti stále prebiehajú práce v oblasti právomoci, je však nepravdepodobné, že by viedli k záväznému multilaterálnemu riešeniu v oblasti priamych kritérií právomoci.

Neexistencia takýchto noriem v nariadení prináša niekoľko výziev[12]. Po prvé, keďže vnútroštátne právo členských štátov sa značne líši, súčasný stav vytvára nerovnaký prístup k spravodlivosti a nerovnaké podmienky pre podniky a občanov z EÚ a z krajín mimo EÚ zapojených do medzinárodných (mimoeurópskych) transakcií, a to len v závislosti od toho, kde majú domicil alebo bydlisko. Zatiaľ čo účastníci v niektorých členských štátoch môžu žalovať protistrany z tretích krajín na základe širokej škály kritérií právomoci vrátane dôvodov, ktoré sú niekedy neprimerané, iní účastníci v iných členských štátoch môžu mať k dispozícii obmedzenejšie spektrum kritérií právomoci na žalovanie takýchto strán[13]. Toto nerovné postavenie ešte viac prehlbuje skutočnosť, že predmetné rozsudky môžu byť na základe nariadenia uznané a vykonané v celej Únii, a to aj v prípade, že právomoc súdu pôvodu je neprimeraná.

Navyše sa zdá, že tento stav má nepriaznivý vplyv na obchodné spory a spory v oblasti ľudských práv. Pri tomto type súdnych sporov by sa obete[14] často pokúšali žalovať zahraničný podnik so sídlom mimo EÚ aj kontrolujúcu materskú spoločnosť, ktorá má často sídlo v EÚ. Rôzne členské štáty majú odlišné pravidlá týkajúce sa možnosti určiť právomoc vo veci dcérskej spoločnosti v tretej krajine v krajine sídla materskej spoločnosti. Táto situácia vedie k právnej neistote a opäť stavia účastníkov konania v EÚ, v tomto prípade žalobcu aj žalovanú materskú spoločnosť v EÚ, do nerovného postavenia. Súčasné normy uvedené v článku 8, ktoré umožňujú sústredenie konaní v mieste bydliska jedného zo žalovaných, sa neuplatňujú, ak má jeden z nich bydlisko mimo EÚ [pozri vec Sapirová a i. (C-645/11)]. Znamená to, že ak vnútroštátne normy neumožňujú sústredenie konaní, mohli by existovať dve paralelné veci, jedna proti materskej spoločnosti v EÚ a druhá proti dcérskej spoločnosti v tretej krajine, s rizikom nezlučiteľných rozsudkov.

Štúdia odhalila nejednoznačnú situáciu, pokiaľ ide o rozšírenie noriem právomoci na žalovaných s bydliskom v tretích krajinách. Mnohí respondenti nemali názor na to, či neexistencia takýchto noriem predstavuje problém. Väčšina členských štátov nepovažovala neexistenciu noriem za problém, niektoré však kritizovali súčasný stav, keďže zvyšuje transakčné náklady a žalobcom, odborníkom pracujúcim v oblasti práva a súdnym orgánom sťažuje situáciu.

---

11 Pozri návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, 14. 12. 2010, KOM(2010) 748 final.

12 Ako to potvrdzujú konzultačné činnosti uskutočnené v rámci štúdie.

13 To by mohlo byť relevantné napríklad v súvislosti s influencermi s bydliskom mimo EÚ, ktorí sa podieľajú na marketingu výrobkov vo vzťahu ku kupujúcim z EÚ bez toho, aby boli predávajúcimi týchto výrobkov.

14 Bez ohľadu na bydlisko obete v EÚ alebo mimo nej.

V dôsledku toho by sa prípadné budúce preskúmanie nariadenia mohlo podrobnejšie zaoberať otázkou rozšírenia noriem právomoci na spory, ktorých účastníkmi sú žalovaní s bydliskom mimo Únie.

3.2. Osobitná právomoc (články 7 až 9)

Nie je prekvapením, že zo štúdie a národných správ v rámci projektu JUDGTRUST vyplýva, že z noriem týkajúcich sa osobitnej právomoci sa najčastejšie uplatňuje článok 7, zatiaľ čo článok 8 sa uplatňuje len zriedkavo[15], pričom v súvislosti s článkom 9 neexistujú takmer žiadne prípady použitia v praxi ani diskusia v literatúre[16].

Článok 7 sa počas predchádzajúceho procesu prepracovania len mierne upravil a vnútroštátne súdy ho naďalej vo veľkej miere uplatňujú. V dôsledku toho bolo Súdnemu dvoru Európskej únie predložených viac návrhov na začatie prejudiciálneho konania na základe článku 7 než na základe ktorékoľvek iného ustanovenia nariadenia.

Väčšina členských štátov uviedla, že uplatňovanie článku 7 je bezproblémové. Podľa štúdie sa nezaznamenali žiadne problémy, pokiaľ ide o fungovanie článku 7 ods. 3 až 7[17], keďže sa v praxi naďalej uplatňujú len zriedkavo. Početné veci predložené vnútroštátnymi súdmi Súdnemu dvoru Európskej únie, ako to vyplýva z odpovedí viacerých členských štátov, však poukazujú na niekoľko závažných problémov v súvislosti s článkom 7 ods. 1 a 2:

- čoraz širší výklad rozsahu pojmu „zmluvné veci“,
- určenie miesta plnenia zmluvných záväzkov,
- určenie miesta vzniku škody v prípadoch čisto finančnej straty,
- uplatňovanie zásady tzv. mozaiky v prípadoch porušenia práv na súkromie.

3.2.1. Článok 7 ods. 1

V článku 7 ods. 1 sa stanovuje pravidlo osobitnej právomoci v sporoch týkajúcich sa zmluvných záväzkov. Nevymedzuje sa v ňom však pojem „zmluvné veci“ a v tejto súvislosti sa v ňom ani neuvádzajú žiadne indície.

Nedávne rozsudky Súdneho dvora Európskej únie, napríklad vo veciach flightright GmbH (spojené veci C-274/16, C-447/16 a C-448/16) a Feniks (C-337/17), poukazujú na to, že pojem „zmluvné veci“ sa vykladá široko. Tento pojem zahŕňa aj žaloby, ktoré môžu súvisieť so zmluvou, aj keď medzi účastníkmi konania nebola uzavretá žiadna zmluva[18], ak je zmluva sporná alebo neplatná, alebo ak bola uzavretá medzi inými stranami, ako sú účastníci konania.

Zo štúdie a vecí, ktoré vnútroštátne súdy predložili Súdnemu dvoru Európskej únie, vyplýva, že široký výklad pojmu „zmluvné veci“ môže v niektorých prípadoch spôsobovať praktické ťažkosti, najmä ak sa takýto výklad líši od výkladu podobných vnútroštátnych pojmov alebo sa jeho zosúladenie so zásadami blízkosti a predvídateľnosti, z ktorých vychádza článok 7 ods. 1, považuje za náročné. V tejto súvislosti sa uvádza, že široký výklad pojmu „zmluvné veci“ by mohol viesť k značnej právnej neistote pre tretie strany, ktoré by mohli byť žalované v mieste

---

15 Za zmienku však stojí, že z nedávnych vecí predložených Súdnemu dvoru Európskej únie vyplýva, že článok 8 ods. 1 sa v kartelových prípadoch využíva čoraz častejšie. Podrobná analýza uplatňovania článku 8 ods. 1 sa uvádza v časti I pracovného dokumentu útvarov Komisie, ktorý je pripojený k tejto správe.

16 Táto správa sa preto nezaoberá uplatňovaním článku 9.

17 S výnimkou akademických diskusií týkajúcich sa článku 7 ods. 4 a 5 v niekoľkých členských štátoch.

18 Napríklad, ak cestujúci žiada od prevádzkujúceho leteckého dopravcu náhradu škody za meškanie letu napriek tomu, že zmluva bola uzavretá s iným dopravcom.

plnenia zmluvy, o ktorej nevedeli. Táto obava sa týka najmä nárokov založených na *actio pauliana*, ktoré sa podľa rozsudku vo veci Feniks (C-337/17) tiež považujú za „zmluvné veci“.

Keď vnútroštátny súd stanoví, že situácia patrí do rozsahu pôsobnosti článku 7 ods. 1, t. j. že ide o „zmluvnú vec“, musí určiť miesto plnenia zmluvného záväzku. To sa zdá náročné vzhľadom na skutočnosť, že riešenia prijaté Súdnym dvorom Európskej únie[19] v konkrétnych prípadoch nemožno vždy uplatniť na prípady s odlišným skutkovým stavom, najmä v situáciách s viacerými miestami plnenia a viacerými záväzkami, alebo v súvislosti so zmluvami, ktorých súčasťou nie je žiadne fyzické premiestnenie tovaru, čo je v digitálnom hospodárstve čoraz relevantnejšie (napr. zmluvy o poskytovaní digitálnych služieb alebo digitálneho obsahu vrátane údajov). Tento druhý aspekt ilustruje nedávny rozsudok vo veci VariusSystems (C-526/23), v ktorom bolo potrebné určiť miesto plnenia zmluvy, na základe ktorej žalobca so sídlom v Rakúsku vyvinul a dodal žalovanému so sídlom v Nemecku softvér na hodnotenie skríningových testov na COVID-19 na použitie v nemeckých testovacích centrách. V tomto prípade mal vnútroštátny súd pochybnosti o tom, či sa miesto plnenia nachádza v Rakúsku, kde sa vykonáva duševná práca, ktorá je základom návrhu softvéru („programovanie“), a kde má sídlo podnik, alebo v Nemecku, kde sa softvér dostane k zákazníkovi a kde sa k nemu pristupuje a používa sa.

Pokiaľ ide o určenie miesta plnenia vo veciach s viacerými miestami plnenia, skutočnosť, že vnútroštátne súdy naďalej žiadajú Súdny dvor Európskej únie o usmernenie k uplatňovaniu článku 7 ods. 1 zakaždým, keď sa situácia v konaní vo veci samej líši od situácií, ktorými sa Súdny dvor Európskej únie predtým zaoberal, naznačuje, že môže existovať potreba všeobecnejšieho usmernenia, a to tým skôr, že normou uvedenou v článku 7 ods. 1 sa riadi nielen medzinárodná právomoc, ale aj miestna príslušnosť v rámci členského štátu.[20][21]

Napokon, pokiaľ ide o určenie miesta plnenia, zo štúdie vyplýva, že niektoré členské štáty vyjadrujú obavy týkajúce sa toho, čo vnímajú ako zložitú štruktúru článku 7 ods. 1. V článku 7 ods. 1 sa uvádza autonómny pojem „miesto zmluvného plnenia“ pre dva druhy zmlúv (kúpna zmluva a zmluva o poskytnutí služieb) uvedené v článku 7 ods. 1 písm. b), zatiaľ čo v článku 7 ods. 1 písm. c) sa zachováva zriedkavo používaná formulácia podľa veci Tessili pre ostatné druhy zmlúv, hoci táto formulácia sa považuje za mimoriadne komplikovanú a v praxi nevhodnú. V súlade s rozsudkom vo veci Tessili (12/76) musia vnútroštátne súdy pri určovaní miesta plnenia vychádzať z uplatniteľného vnútroštátneho práva, ak sa účastníci konania v tomto ohľade nedohodli. Znamená to, že už vo fáze posudzovania právomoci musia vnútroštátne súdy vykonať viaceré kroky: najprv musia určiť čo je „zmluvné plnenie, ktoré je predmetom žaloby“, v druhom kroku musia určiť uplatniteľné hmotné právo na základe kolíznych noriem a až potom môžu súdy uplatniť toto vnútroštátne hmotné právo na určenie miesta plnenia.

V rámci budúceho preskúmania nariadenia by sa mohli preskúmať možnosti zjednodušenia pravidiel týkajúcich sa miesta plnenia uvedených v článku 7 ods. 1.

---

19 Pozri v tomto zmysle rozsudky z 3. mája 2007, Color Drack, C-386/05, ECLI:EU:C:2007:262, z 9. júla 2009, Rehder, C-204/98, ECLI:EU:C:2009:439 a z 11. marca 2010, Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH/Silva Trade SA, C-19/09, ECLI:EU:C:2010:137.

20 Na podobné problémy pri uplatňovaní článku 7 ods. 2 vo veciach, keď škoda vzniká na viacerých miestach, poukázal aj holandský súd v prípade nedávno predloženej veci (vec Apple, C-34/24).

21 Zo štúdie vyplýva, že niektorí vedeckí odborníci v takýchto prípadoch (a všeobecnejšie vo všetkých prípadoch, keď je ťažké určiť miesto plnenia) navrhujú, aby žalobcovia nemali možnosť uplatniť článok 7 ods. 1. Alternatívne navrhujú, aby sa kritérium uvedené v článku 7 ods. 1 nahradilo bydliskom žiadateľa podliehajúc rôznym podmienkam.

3.2.2. Článok 7 ods. 2

Kým článok 7 ods. 1 sa týka zmluvných záväzkov, článok 7 ods. 2 stanovuje normy osobitnej právomoci vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti. Hoci autonómny výklad pojmu „nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“ spôsobil určité komplikácie[22], rozlíšenie medzi článkom 7 ods. 1 a článkom 7 ods. 2 nespôsobilo významné problémy v praxi, a to čiastočne aj vďaka nedávnemu komplexnému usmerneniu, ktoré poskytol Súdny dvor Európskej únie vo veci Wikingerhof (C-59/19)[23].

Ako najproblematickejšie aspekty uplatňovania článku 7 ods. 2 sa javia lokalizácia miesta vzniku škody v prípadoch čisto finančnej straty a zachovanie zásady mozaiky v prípadoch týkajúcich sa porušenia práv na ochranu osobnosti.

- *Lokalizácia čisto finančnej straty*

Pokiaľ ide o lokalizáciu čisto finančnej škody, Súdny dvor Európskej únie vytvoril rozsiahlu judikatúru, ktorá však nemusí vždy poskytovať požadovanú úroveň právnej istoty. Zdá sa, že napríklad rozsudky vo veci Kolassa (C-375/13) a vo veci Universal Music (C-12/15)[24] neposkytli komplexné usmernenie, čo viedlo k ďalším žiadostiam vnútroštátnych súdov o objasnenie článku 7 ods. 2.

Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že samotné miesto, kde je vedený investičný účet, nemožno považovať za postačujúce na určenie miesta, kde dochádza k čisto finančnej strate. Navyše zatiaľ neexistuje prístup, ktorý by bol jasný a konzistentný vo všetkých aspektoch, pokiaľ ide o konkrétne okolnosti, ktoré musia byť prítomné na určenie právomoci súdu vo veciach týkajúcich sa miesta, kde škoda vznikla. Ilustruje to rozsudok vo veci Kronhofer (C-168/02), v ktorej Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že ani miesto bydliska žalobcu, ani miesto, kde sa sústreďuje jeho majetok, nemožno považovať za kritérium určujúce právomoc, ak sa príslušný investičný účet nachádza v inej jurisdikcii, ale neuviedol, ktoré kolízne kritérium by postačovalo.

---

22 Niekoľko členských štátov uviedlo, že tento autonómny výklad považujú za zložitý, nekonzistentný a za zdroj právnej neistoty. Napríklad vo veci Brogsitter (C-548/12) Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že predmetný nárok z občianskoprávnej zodpovednosti sa má považovať za „zmluvnú vec“ napriek tomu, že podľa vnútroštátneho práva sa kvalifikuje ako nárok z mimozmluvnej zodpovednosti. Okrem toho podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie jeden pojem v rámci pôsobnosti nariadenia Rím II (predzmluvná zodpovednosť) patrí do pôsobnosti článku 7 ods. 2 nariadenia, zatiaľ čo iný (bezdôvodné obohatenie) nie.

23 V bodoch 32 a 33 tohto rozsudku Súdny dvor Európskej únie stanovil, že žaloba spadá do oblasti zmluvných vecí, ak sa výklad zmluvy medzi žalovaným a žalobcom javí ako nevyhnutný na preukázanie, že je správanie v súlade s právom, alebo naopak na preukázanie protiprávneho charakteru vytýkaného správania žalovaného žalobcom. Je to tak najmä v prípade žaloby, ktorej základ spočíva na ustanoveniach zmluvy alebo právnych predpisov, ktoré sú uplatniteľné na základe tejto zmluvy. Naopak, keď sa žalobca odvoláva na pravidlá týkajúce sa mimozmluvnej zodpovednosti, t. j. porušenie povinnosti uloženej zákonom, a nezdá sa, že by bolo nevyhnutné preskúmať obsah zmluvy uzavretej so žalovaným na účely posúdenia, či charakter vytýkaného správania tohto žalovaného je v súlade s právom alebo má protiprávny charakter, pretože táto povinnosť platí pre žalovaného nezávisle od tejto zmluvy, dôvod žaloby spadá do oblasti nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia.

24 Vo veciach Kolassa a Universal Music účastník konania, ktorý utrpel čisto finančnú stratu v dôsledku nevýhodnej zmluvy, požadoval náhradu škody na mimozmluvnom základe od tretej strany, ktorá nebola zmluvnou stranou, ale ktorá bola zodpovedná za nevýhodnú zmluvu a následnú škodu. Súdny dvor Európskej únie vo veci Kolassa rozhodol, že súdy členského štátu, v ktorom má investor bydlisko a v ktorom sa nachádza poškodený bankový účet, majú právomoc rozhodovať o cezhraničných mimozmluvných nárokoch týkajúcich sa čisto finančnej straty. Súdny dvor Európskej únie vo veci Universal Music konštatoval, že by nestačilo skúmať výlučne miesto, kde je vedený bankový účet, na ktorom sa finančná škoda priamo prejavila.

Vo svojom nedávnom rozsudku vo veci VEB (C-709/19) sa Súdny dvor Európskej únie opieral o tzv. trhovú lokalizáciu škody a rozhodol, že medzinárodnú právomoc majú len súdy členského štátu, v ktorom musí kótovaná spoločnosť plniť svoje zákonné povinnosti informovania, a odmietol bydlisko akcionárov, ktorí utrpeli finančnú stratu na svojich investičných účtoch, ako rozhodujúce kritérium pri určení miesta, kde strata vznikla. Nie je však úplne jasné, či vnútroštátne súdy musia pri určovaní miesta vzniku čisto finančnej straty stále zohľadňovať tieto dve kritériá alebo nie.

Neistota v súvislosti s kritériami, ktoré musia vnútroštátne súdy zohľadniť pri určovaní miesta vzniku výlučne finančnej straty na účely medzinárodnej a miestnej príslušnosti, a nejasnosť judikatúry Súdneho dvora Európskej únie v tejto súvislosti sú nežiadúce a vytvárajú riziko nejednotného uplatňovania článku 7 ods. 2 nariadenia. Preto sa navrhlo upustiť od voľby medzi miestom, kde nastala udalosť, ktorá spôsobila škodu, a miestom, kde škoda vznikla, v situáciách týkajúcich sa čisto finančnej straty, a priznať právomoc len súdom v mieste, kde nastala udalosť, ktorá spôsobila škodu (*locus delicti commissi*).[25] V tejto súvislosti však treba mať na pamäti, že v nariadení Rím II[26] sa pripúšťa, aby rozhodné právo určovala len krajina, v ktorej škoda vzniká.

- *Porušenie práv na ochranu osobnosti*

Pokiaľ ide o ochranu práv na ochranu osobnosti, hlavné sporné otázky sa týkajú uplatňovania kritéria miesta vzniku škody na publikácie a tzv. zásady mozaiky, ktorá bola po prvýkrát stanovená vo veci Shevill (C-68/93) v súvislosti s papierovými publikáciami a neskôr rozšírená na online publikácie. Súdny dvor Európskej únie vo veci Shevill rozhodol, že článok 7 ods. 2 nariadenia priznáva právomoc súdom každého členského štátu, v ktorom bola publikácia distribuovaná a, ak poškodený tvrdí, že utrpel ujmu na svojej povesti, členského štátu v ktorom sa škoda prejavila, ale len v súvislosti s ujmou spôsobenou v tomto štáte, nie v súvislosti s celosvetovou škodou[27]. Vo veci eDate (C-509/09 a C-161/10) bola zásada mozaiky rozšírená na prípady porušenia práv na ochranu osobnosti online. V prípade online obsahu sa však súdy v mieste, kde sa nachádza centrum záujmu obete[28], považovali za súdy príslušné rozhodovať o celej škode[29]. Rozlišovanie medzi online a offline obsahom by sa dalo kritizovať ako ťažko uplatniteľné v praxi, keďže väčšina novín je dostupná v tlačenej (offline) podobe aj online[30].

Zo štúdie a zistení v rámci projektu JUDGTRUST vyplýva, že vedeckí odborníci, niektorí generálni advokáti a odborníci pracujúci v oblasti práva kritizovali judikatúru Súdneho dvora Európskej únie v oblasti porušovania práv na ochranu osobnosti. Kritici tvrdia, že samotná prístupnosť obsahu porušujúceho právne predpisy nie je dostatočná na určenie právomoci na

---

25 Pozri návrhy generálneho advokáta Sánchez-Bordona prednesené 17. decembra 2020 vo veci VEB, bod 33.

26 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II).

27 Nárok na náhradu tejto škody možno uplatniť len v členskom štáte, v ktorom má žalovaný bydlisko (článok 4) alebo v ktorom nastala udalosť, ktorá viedla k vzniknutej škode (článok 7 ods. 2).

28 Treba to chápať tak, že konkrétnejšie odkazuje na miesto, v ktorom má dotknutá osoba najdôležitejšie ekonomické, politické, sociálne či dokonca príbuzenské výhody plynúce z jej dobrého mena.

29 To sa potvrdilo vo veciach Bolagsupplysningen (C-194/16), Mittelbayerischer Verlag (C-800/19) a Gtflix Tv/DR (C-251/20) a rovnako sa potvrdila aj skutočnosť, že súdy každého iného členského štátu, v ktorom boli informácie prístupné, sú príslušné rozhodovať len o škode vzniknutej v tomto členskom štáte. Súdny dvor Európskej únie ďalej spresnil, že len súdy, ktoré majú právomoc rozhodovať o celej škode, sú príslušné rozhodnúť o žiadostiach o odstránenie a opravu údajne znevažujúceho obsahu, keďže tieto žiadosti sa na rozdiel od výšky škody nedajú oddeliť za jednotlivé členské štáty.

30 V dôsledku toho sú súdy povinné splniť náročnú úlohu a zistiť v centre záujmu, ktorá škoda bola spôsobená online (nárok na náhradu škody možno uplatniť celosvetovo) alebo offline (nárok na náhradu škody možno uplatniť len v jednom členskom štáte).

základe miesta, kde škoda vznikla, a že uplatňovanie zásady mozaiky vedie k znásobeniu počtu súdov, čo neslúži oprávnenému záujmu žiadneho z účastníkov konania a odporuje cieľom predvídateľnosti a riadneho výkonu spravodlivosti[31].

Táto kritika je relevantná najmä v súvislosti s fenoménom strategických žalôb proti verejnej účasti (ďalej len „strategické žaloby proti verejnej účasti“), proti ktorému sa snaží bojovať nedávno prijatá smernica na boj proti strategickým žalobám proti verejnej účasti[32]. Strategické žaloby proti verejnej účasti predstavujú zneužitie súdneho konania, pretože ich cieľom nie je skutočné uplatnenie práva na prístup k spravodlivosti, ale slúžia ako nástroj na zastrašenie žalovaného. Tieto konania sa môžu zakladať na rôznych dôvodoch, pričom najčastejšie ide o obvinenia týkajúce sa ohovárania alebo iného porušenia práv na súkromie. Žaloby za ohováranie, ktorými sa uplatňuje nárok na náhradu škody, alebo súdne príkazy ukladajúce povinnosť zdržať sa určitého konania často cielia na novinárov a môžu sa účelovo využívať s cieľom umlčať kritiku alebo zabrániť médiám vykonávať si svoju úlohu „strážcu“. Takéto súdne obťažovanie možno uľahčiť prostredníctvom uplatnenia mozaikového prístupu, ktorý vedie k veľkému počtu dostupných jurisdikcií, ktoré môže žalobca využiť, a to aj súbežne, s cieľom vyčerpať zdroje žalovaného. Počas rokovaní o smernici na boj proti strategickým žalobám proti verejnej účasti sa preto Komisia prostredníctvom vyhlásenia zaviazala, že sa bude touto otázkou ďalej zaoberať v súvislosti s nadchádzajúcim preskúmaním nariadenia.

Záverom možno konštatovať, že hoci článok 7 vo všeobecnosti funguje dobre, veľký počet vecí predložených vnútroštátnymi súdmi Súdnemu dvoru Európskej únie poukazuje na problémy pri uplatňovaní článku 7 ods. 1 a 2, o čom svedčia aj odpovede členských štátov. Pokiaľ ide o článok 7 ods. 1, hlavnými problémami sú široký výklad pojmu „zmluvné veci“ a určenie miesta plnenia. Pokiaľ ide o článok 7 ods. 2, diskusie sa zameriavajú na ťažkosti v súvislosti s určením miesta vzniku škody v prípadoch čisto finančnej straty, ako aj na pretrvávajúcu relevantnosť zásady mozaiky v prípadoch týkajúcich sa porušenia práv na súkromie. V rámci budúceho preskúmania nariadenia by sa preto mohli zvážiť spôsoby, ako zjednodušiť a modernizovať článok 7 ods. 1 a 2.

3.3. Normy právomoci v záujme slabšej strany vo veciach spotrebiteľských zmlúv[33] (články 17 až 19)

V článkoch 10 až 23 nariadenia sa stanovujú normy právomoci, ktorých cieľom je chrániť procesné postavenie slabšej strany v sporoch týkajúcich sa poisťovacích, spotrebiteľských a pracovných záležitostí.

V porovnaní s predchádzajúcimi nariadeniami sa táto ochrana ešte viac posilnila. Hlavná zmena zavedená prostredníctvom rozšírenia osobného rozsahu pôsobnosti v článku 6 ods. 1 a následných úprav článku 18 ods. 1 a článku 21 ods. 2 umožnila spotrebiteľom s bydliskom v členskom štáte a zamestnancom využívať normy právomoci v záujme slabšej strany v sporoch proti obchodníkom a zamestnávateľom so sídlom mimo EÚ. Okrem toho zmenou článku 20 ods. 1 sa zamestnancom umožnilo uplatňovať nároky voči viacerým

---

31 Väčšina členských štátov naopak požaduje, aby Súdny dvor Európskej únie alebo zákonodarca poskytol usmernenia týkajúce sa praktického vyčíslenia náhrady škody, rozlišovania medzi obvyklým pobytom a strediskom záujmu.

32 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1069 z 11. apríla 2024 o ochrane osôb zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými nárokmi alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategické žaloby proti verejnej účasti“) (Ú. v. EÚ L, 2024/1069, 16.4.2024).

33 Najviac otázok v praxi vyvolalo uplatňovanie noriem právomoci vo veciach spotrebiteľských zmlúv. Preto je do hlavného textu správy zahrnutá analýza uplatňovania týchto noriem. Analýza uplatňovania noriem právomoci v poisťovacích veciach a vo veciach individuálnych pracovných zmlúv sa uvádza v časti I pracovného dokumentu útvarov Komisie, ktorý je pripojený k tejto správe.

zamestnávateľom podľa článku 8 ods. 1, čím sa upravilo stanovisko, ako bolo predtým formulované vo veci Glaxosmithkline (C-462/06)[34].

Normy právomoci v záujme slabšej strany vo veciach spotrebiteľských zmlúv poskytujú spotrebiteľom možnosť voľby medzi *forum rei* a *forum actoris* v prípade spotrebiteľských zmlúv v zmysle článku 17 nariadenia. Naopak článkom 18 ods. 2 sa možnosť žalovať spotrebiteľov obmedzuje výlučne na súdy v mieste ich bydliska.

Podľa národných správ v rámci projektu JUDGTRUST väčšina členských štátov konštatuje, že normami uvedenými v nariadení sa zabezpečuje dostatočná úroveň ochrany spotrebiteľa, hoci podľa vedeckých poznatkov v niektorých členských štátoch by sa táto úroveň mala ešte zvýšiť, napríklad rozšírením rozsahu pôsobnosti článkov 17 až 19 na nároky z mimozmluvnej zodpovednosti, ktoré presahujú rámec nárokov neoddeliteľne spojených so zodpovednosťou zo zmluvy, ktorú spotrebiteľ v skutočnosti uzavrel s predávajúcim alebo dodávateľom.

Hlavné ťažkosti v súvislosti s uplatňovaním noriem právomoci v záujme slabšej strany vo veciach spotrebiteľských zmlúv sa týkajú:

- pojmu „spotrebiteľ“,
- pojmu „smerovanie obchodnej činnosti“,
- vylúčenia prepravných zmlúv v článku 17 ods. 3,
- neuplatniteľnosti noriem právomoci v prípade žalôb na účely kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu[35].

a) Pojem „spotrebiteľ“ a dôsledky zmeny bydliska spotrebiteľa

Štúdia poukázala na problémy spojené s klasifikáciou osoby ako spotrebiteľa.

Súdny dvor Európskej únie spravidla vykladá pojem „spotrebiteľ“ reštriktívne a vymedzuje ho v protiklade k „hospodárskemu subjektu“ (profesionálovi)[36]. Napriek tomu sa zdá, že v niektorých prípadoch Súdny dvor Európskej únie prijal o niečo širší výklad. Napríklad vo veci Petruchová (C-218/18) Súdny dvor Európskej únie dospel v prípade online investícií k záveru, že samotné finančné znalosti nevylučujú postavenie spotrebiteľa. Podobne vo veci Personal Exchange International (C-774/19) sa hráč online pokru považoval za spotrebiteľa napriek tomu, že hral hru veľký počet hodín denne a získaval značné výhry, pokiaľ nemal takúto činnosť formálne registrovanú ani ju neponúkal tretím stranám ako platenú službu. Vo veci Schrems (C-498/16) Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že zmena použitia facebookového účtu z výlučne súkromných účelov čiastočne na výkon podnikania alebo povolania nemá za následok stratu postavenia „spotrebiteľa“ v zmysle nariadenia za predpokladu, že používanie týchto služieb najmä na súkromné účely, na ktoré žalobca pôvodne uzavrel zmluvu, nenadobudlo následne povahu v podstate výkonu podnikania alebo povolania. Konkrétne Súdny dvor rozhodol, že používateľ súkromného facebookového účtu nestráca postavenie „spotrebiteľa“, keď vydáva knihy, prednáša, prevádzkuje internetové stránky, zbiera finančné príspevky a nechá si postúpiť nároky viacerých spotrebiteľov na účely ich uplatnenia na súde.

---

[34] Okrem toho sa v článku 26 ods. 2 zaviedlo nové pravidlo týkajúce sa implicitnej voľby právomoci v nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci ČPP Vienna Insurance Group (C-111/09): súd, ktorý začal konať, je teraz povinný zabezpečiť, aby slabšia strana (žalovaný) bola informovaná o práve vzniesť námietku nedostatku právomoci a o dôsledkoch, ak tak neurobí.

[35] Táto otázka sa rieši v bode 6.1 správy.

[36] Pozri v tejto súvislosti rozsudok vo veci Schrems (C-498/16), bod 29 a citovanú judikatúru.

Naproti tomu vo veci Wurth Automotive GmbH (C-177/22) vychádzal Súdny dvor Európskej únie zo svojho skoršieho rozsudku vo veci Gruber (C-464/01) a rozhodol, že pri určovaní, či osobu možno považovať za spotrebiteľa, možno zohľadniť aj to, či osoba, ktorá je zákazníkom, svojím vlastným správaním voči svojmu zmluvnému partnerovi v skutočnosti vyvolala dojem, že konala na podnikateľské účely, a tak zmluvný partner mohol oprávnene prehliadnuť nepodnikateľský účel predmetného plnenia. V takom prípade by sa napriek objektívnej existencii spotrebiteľskej zmluvy neuplatnili osobitné normy právomoci vo veciach týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv.

b) Pojem „smerovanie obchodnej činnosti“

Súdny dvor Európskej únie rozhodol vo veciach Pammer (C-585/08) a Hotel Alpenhof (C-144/09), že medzi kritériá na určenie toho, či je činnosť smerovaná do členského štátu bydliska spotrebiteľa, patria „všetky výslovné prejavy vôle oslovovať spotrebiteľov z tohto členského štátu“ a pomerne rozsiahly neúplný zoznam okolností, na ktoré možno na tento účel prihliadať[37]. Medzi tieto okolnosti patrí medzinárodná povaha predmetnej činnosti, ako sú určité činnosti v oblasti cestovné ruchu; uvedenie telefónnych čísel s medzinárodnou predvoľbou; používanie názvu domény najvyššej úrovne iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom je obchodník usadený, napríklad „.de“, alebo používanie neutrálnych názvov domén najvyššej úrovne, ako sú „.com“ alebo „.eu“; opis trasy z jedného alebo viacerých iných členských štátov do miesta, kde sa služba poskytuje; a zmienka o medzinárodnej klientele tvorenej zákazníkmi s bydliskom v rôznych členských štátoch, najmä uvedením vyjadrení takýchto zákazníkov[38].

Vnútroštátne súdy však naďalej predkladajú prejudiciálne otázky v rôznych veciach týkajúcich sa ponuky služieb a produktov na internete [39], z čoho vyplýva, že výklad a uplatňovanie požiadavky na smerovanie obchodnej činnosti v zmysle článku 17 ods. 1 písm. c) nariadenia sú v digitálnom kontexte naďalej náročné.

c) Vylúčenie prepravných zmlúv v článku 17 ods. 3

Normy uvedené v nariadení, ktorými sa upravuje právomoc v súvislosti so spotrebiteľskými zmluvami, sa vzťahujú na všetky druhy zmlúv. Jediná výnimka sa uvádza v článku 17 ods. 3 a týka sa prepravných zmlúv iných ako tých, ktorých predmetom je zabezpečenie dopravy a ubytovania za pevnú cenu.

Hoci sa základné dôvody takéhoto vylúčenia nezmenili, t. j. naďalej sa uplatňujú osobitné odvetvové normy uvedené v medzinárodných dohovoroch a iných nástrojoch EÚ v oblasti dopravy, zo štúdie a národných správ vyplýva, že mnohé členské štáty v súčasnosti považujú toto vylúčenie za neopodstatnené a žiadajú jeho vypustenie. Niektoré členské štáty uvádzajú, že týmto vylúčením sa obmedzuje prístup spotrebiteľa k spravodlivosti v sporoch týkajúcich sa práv cestujúcich v leteckej doprave, najmä v prípadoch, keď sa bydlisko spotrebiteľa nezhoduje s miestom odletu alebo príletu lietadla, čo sú miesta dostupných súdov na základe miesta plnenia.

Zo štúdie okrem toho vyplýva, že nedostatočné pokrytie prepravných zmlúv vedie k nejednotnému uplatňovaniu nariadenia v členských štátoch. Niektoré členské štáty určujú právomoc vo veci takýchto zmlúv na základe všeobecných noriem uvedených v nariadení

---

37 Bod 80.

38 Bod 81.

39 Najmä pokiaľ ide o článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001, pozri rozsudky vo veciach Mühlleitner (C-190/11), Emrek (C-218/12) a Hobohm (C-297/14). Z nedávnejších pozri napríklad návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci Commerzbank (C-296/20), ktorý sa týka výkladu rovnakého ustanovenia Lugánskeho dohovoru; vo veci Länsen MCE (C-104/22), ktorá sa týkala výkladu tohto pojmu v oblasti ochrannej známky EÚ.

(DE, DK, BG, NL, PT), medzinárodných dohovorov, ktoré majú prednosť pred nariadením (CY, DE, HU, IT, PT), alebo na základe vnútroštátnych noriem (LT, PT).

Na účely rozhodnutia, či by sa malo vylúčenie zachovať alebo vypustiť z nariadenia, treba posúdiť najmä to, či iné právne nástroje EÚ alebo medzinárodné dohody zabezpečujú primeranú ochranu spotrebiteľov v súvislosti s medzinárodnou právomocou.

Záverom možno konštatovať, že normy právomoci v záujme slabšej strany, ktoré sa uvádzajú v nariadení, vo všeobecnosti fungujú dobre a poskytujú uspokojivú úroveň ochrany spotrebiteľa. Niektoré aspekty ochrany spotrebiteľa by sa však mohli ďalej objasniť prostredníctvom judikatúry alebo posilniť legislatívnym zásahom, ktorý by bol predmetom ďalšej analýzy v rámci preskúmania.

3.4. Výlučná právomoc (článok 24)

Ustanovenia o výlučnej právomoci, ktoré majú prednosť pred všeobecnými normami a sú záväzné, sa uvádzajú v kapitole II oddiele 6 nariadenia, ktorý tvorí jediný článok 24. Okrem kodifikácie judikatúry GAT (C-4/03) v článku 24 ods. 4 nebola táto oblasť právomoci v nariadení ďalej zmenená.

Zo štúdie vyplýva, že členské štáty neidentifikovali závažné ťažkosti v súvislosti s uplatňovaním tejto oblasti právomoci ani neuvádzali nedostatočnú vnútroštátnu judikatúru v danej oblasti. Hlavná kritika sa týka jedinečnej zmeny, ktorú prinieslo nariadenie, a to rozšírenia rozsahu uplatňovania článku 24 ods. 4 na konania týkajúce sa platnosti patentov, ak je táto otázka vznesená ako obrana proti žalobe[40].

Niektoré členské štáty s podporou generálneho advokáta Emilioua[41] kritizovali kodifikáciu judikatúry *GAT* v článku 24 ods. 4, pretože jednoznačne nestanovuje, či porušenie práva priemyselného vlastníctva patrí do jeho rozsahu pôsobnosti; rozšírenie riešenia prijatého Súdnym dvorom Európskej únie vo veľmi špecifickom („abnormálnom“) prípade, ktorý sa týkal žaloby, ktorou sa spoločnosť domáhala, aby nemecké súdy vyhlásili, že *neporušila* dva francúzske patenty, ktoré vlastnila nemecká spoločnosť („negatívna určovacia žaloba“), na „bežné“ prípady porušenia patentu; vyčnievanie v rámci systému výlučnej právomoci, keďže ostatné normy uvedené v článku 24 sa nevzťahujú na konania, v ktorých sa otázky, ktoré sú v nich uvedené, nastoľujú len v rámci obrany proti žalobe; umožnenie zneužívania prostredníctvom tzv. torpédových žalôb a bránenie vykonávaniu práva majiteľa patentu na účinný prostriedok nápravy, ako aj splneniu požiadavky na účinnosť konania a riadny výkon spravodlivosti.

Okrem toho bola nastolená otázka, či by článok 24 mohol mať reflexívny účinok (*effet réflexe*) a či sú súdy členských štátov povinné rozhodovať v sporoch v rámci rozsahu pôsobnosti článku 24, ktoré majú silné väzby na tretie štáty. Otázka konkrétne znela, či článok 24 poskytuje súdom členských štátov možnosť voľby alebo ich zaväzuje nerozhodovať vo veci, hoci žalovaný má bydlisko v danom členskom štáte, alebo či súd členského štátu môže založiť svoju právomoc na iných normách uvedených v nariadení v prípadoch, keď je patent zapísaný alebo sa nehnuteľnosť nachádza v treťom štáte, ako tak robí v prípade patentov zapísaných alebo nehnuteľností nachádzajúcich sa v iných členských štátoch.

Nedávny rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci BSH Hausgeräte (C-339/22) poskytol odpoveď na otázku, ktorá predtým rozdeľovala súdy členských štátov a vedeckých odborníkov

[40] Niekoľko členských štátov uviedlo niekoľko ďalších ťažkostí súvisiacich s uplatňovaním článku 24: problematické rozlišovanie medzi vecnými a osobnými právami a nejednotná judikatúra v danej oblasti.

[41] Návrhy generálneho advokáta Emilioua prednesené 22. februára 2024 vo veci BSH Hausgeräte, C-339/22, ECLI:EU:C:2024:159.

na dva protichodné tábory. Súdny dvor Európskej únie v tomto rozsudku objasnil, že článok 24 ods. 4 nemá reflexívny účinok.[42] Tento záver možno extrapolovať na celý článok 24.

Okrem toho Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku vo veci BSH Hausgeräte (C-339/22) ďalej spresnil svoje rozhodnutie vo veci GAT, pričom uviedol, že súd členského štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko, na ktorý bola na základe článku 4 ods. 1 nariadenia podaná žaloba pre porušenie patentu udeleného v inom členskom štáte, má naďalej právomoc rozhodovať o tejto žalobe, ak tento žalovaný v rámci tejto žaloby spochybňuje prostredníctvom námietky platnosť tohto patentu, hoci právomoc rozhodovať o tejto platnosti majú výlučne súdy tohto iného členského štátu.

Na záver možno konštatovať, že normy uvedené v nariadení, ktorými sa určuje výlučná právomoc, vo všeobecnosti fungujú dobre. Napriek tomu by sa v rámci budúceho preskúmaní nariadenia mohlo prehodnotiť znenie článku 24 ods. 4, ktorého cieľom je kodifikovať judikatúru *GAT* vzhľadom na nedávny vývoj vo veci BSH Hausgeräte.

4. UZNÁVANIE A VÝKON

Nariadením sa zrušila potreba vyhlásenia vykonateľnosti *(exequatur)* na účely výkonu cudzieho rozsudku, čo je zmena, ktorá sa odôvodňuje vzájomnou dôverou vo výkon spravodlivosti medzi členskými štátmi. Nový systém funguje v praxi pomerne dobre a má pozitívny vplyv na zníženie nákladov a pracovného zaťaženia súdov[43]. Existujú určité vnútroštátne rozdiely, ktoré sa týkajú najmä výkladu dôvodov na zamietnutie, to však nemá vplyv na celkovo dobré fungovanie systému uznávania a výkonu. Súdny dvor vykladal tieto dôvody na zamietnutie v priebehu rokov jednotne a niekoľko vecí podaných podľa tohto nariadenia túto situáciu nemení. Hoci sa celkovo nezaznamenali žiadne osobitné problémy súvisiace s (novým) systémom uznávania a výkonu, viaceré technické otázky si môžu vyžadovať ďalšie uváženie v rámci prípadného budúceho procesu preskúmania.

Uplatnenie dôvodov na zamietnutie

V článku 45 nariadenia sa uvádza niekoľko dôvodov, ktoré môžu viesť k zamietnutiu uznania a výkonu. Tieto dôvody siahajú od porušenia verejného poriadku v dožiadanom členskom štáte cez riadne doručovanie žalovanému, ktorý sa nezúčastnil na konaní, až po nezlučiteľnosť s inými rozsudkami.

Pojem „verejný poriadok“ bol niekoľkokrát predmetom vecí predložených Súdnemu dvoru. Hoci Súdny dvor ponecháva výklad tohto pojmu na vnútroštátnych súdoch, môže preskúmať obmedzenia tohto uplatnenia (Diageo Brands, C-681/13). Napríklad vo veci H Limited (C-568/20) Súdny dvor zopakoval svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej by sa mal verejný poriadok vykladať reštriktívne a mohol by sa uplatniť, „ak by uznanie rozsudku vydaného v tomto členskom štáte malo predstavovať zjavné porušenie právnej normy považovanej v dožiadanom štáte za zásadnú pre jeho právny poriadok, alebo porušene takého práva, ktoré je v jeho právnom poriadku považované za základné“. V novšej veci [Real Madrid Club de Fútbol (C-633/22)] Súdny dvor usúdil, že zjavné porušenie základného práva podľa Charty základných práv EÚ môže predstavovať porušenie verejného poriadku, čo odôvodňuje zamietnutie výkonu. Súdny dvor zároveň v tom istom rozsudku uznal, že podľa zásady

[42] Otázky švédskeho súdu sa týkajú výkladu a rozsahu pôsobnosti článku 24 ods. 4 nariadenia v spore o porušenie patentu, v ktorom sa žalovaný odvoláva na neplatnosť dotknutých patentov v krajinách, v ktorých boli podané alebo zaregistrované.

[43] Hoci sa štúdiou tieto zistenia potvrdili v mnohých členských štátoch, niektorí respondenti poukázali aj na obmedzenejší vplyv najmä v dôsledku pretrvávania dôvodov na zamietnutie.

vzájomnej dôvery sa vyžaduje, aby všetky členské štáty predpokladali, že ostatné členské štáty dodržujú právo EÚ, najmä základné práva v ňom zakotvené.

Na vnútroštátnej úrovni sa verejný poriadok len zriedkavo uplatňuje ako dôvodu na zamietnutie uznania a výkonu a, ak sa uplatňuje, len zriedkavo je úspešný[44]. Z toho vyplýva, že vnútroštátne súdy sa vo všeobecnosti riadia judikatúrou Súdneho dvora a uplatňujú reštriktívny výklad tohto pojmu.

V článku 45 ods. 1 písm. c) a d) sa uvádzajú dva dôvody na zamietnutie, ktoré sa týkajú nezlučiteľného rozsudku medzi tými istými účastníkmi v dožiadanom členskom štáte [písm. c)] alebo skoršieho rozsudku medzi tými istými účastníkmi a v tom istom žalobnom dôvode vydaného v inom členskom štáte alebo v treťom štáte [písm. d)]. Súdny dvor vo veci London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance (C-700/20) položil otázky týkajúce sa významu dodržiavania pravidiel prekážky začatej veci uvedených v článkoch 29 až 30 v súvislosti s uplatnením nezlučiteľných rozsudkov ako dôvodu na zamietnutie[45].

Okrem prípadu, keď má výlučnú právomoc súd pôvodu, nariadenie skutočne neobsahuje žiadny mechanizmus kontroly pravidiel prekážky začatej veci uplatniteľných na základe článkov 29 až 30[46]. Na rozdiel od týchto ustanovení, ktoré uprednostňujú súd, ktorý začal konať ako prvý, sa v článku 45 ods. 1 písm. d) uprednostňuje skorší rozsudok, a to aj v prípade, že konanie sa začalo po konaní, ktoré viedlo k rozsudku, ktorý sa má uznať a vykonať. Na druhej strane sa v článku 45 ods. 1 písm. c) neuvádza žiadna požiadavku na lehotu, ale jeho rozsah pôsobnosti je širší ako rozsah pôsobnosti pravidiel prekážky začatej veci.

Hoci sa zdá, že dôvod na zamietnutie týkajúci sa verejného poriadku nepredstavuje praktické ťažkosti, v rámci prípadného budúceho preskúmania nariadenia by sa mohla podrobnejšie preskúmať konzistentnosť medzi písmenami c) a d) článku 45 ods. 1 a pravidlami prekážky začatej veci.

5. VZŤAH K INÝM PRÁVNYM NÁSTROJOM (ČLÁNKY 67 až 74)

Nariadením sa podstatne nezmenili normy upravujúce jeho vzťah k iným právnym nástrojom EÚ alebo medzinárodným právnym nástrojom s výnimkou nových položiek v článkoch 71a až 71d zameraných na umožnenie vykonávania tzv. balíka v oblasti patentov a položiek v článku 73 na objasnenie vzťahu medzi nariadením a Lugánskym dohovorom[47], Dohovorom o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí[48] a dvojstrannými dohovormi a dohodami medzi tretím štátom a členským štátom uzavretými pred 1. marcom 2002.

Uplatňovanie týchto noriem v jednotlivých členských štátoch je veľmi nejednotné. Keďže Jednotný patentový súd začal fungovať až 1. júna 2023, články 71a až 71d zatiaľ neovplyvnili súdnu prax v žiadnom z členských štátov ani na justičnej úrovni EÚ. Vo väčšine členských štátov sa naopak zaznamenalo, že vnútroštátne súdy vo veľkej miere uplatňujú

---

44 Z projektu JUDGTRUST vyplýva, že v niektorých členských štátoch (ET, FR, IT, NL) sa tento dôvod na zamietnutie uplatňuje len zriedkavo. Dokonca aj v prípadoch, keď ho súdy uplatňujú častejšie, len zriedkavo ho uplatňujú na zamietnutie uznania a výkonu (BG, PL).

45 Predmetná vec sa týkala špecifickej situácie, keď rozsudok súdu, ktorý začal konať ako druhý, bol rozsudkom vydaným v zmysle rozhodcovského rozsudku.

46 To sa jasne ukázalo v rozsudku vo veci Liberato, v ktorej Súdny dvor rozhodol v roku 2019 podľa nariadenia Brusel I. Súdny dvor v tomto rozsudku uviedol, že aj v prípade porušenia pravidla prekážky začatej veci nemôžu súdy v členskom štátu súdu, ktorý začal konať ako prvý, zamietnuť uznanie len z tohto dôvodu. Takéto porušenie takisto nie je v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa žiada o uznanie.

47 Dohovor o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach z 30. októbra 2007 (Ú. v. EÚ L 339, 21.12.2007, s. 1).

48 Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí prijatý 10. júna 1958, ktorý nadobudol platnosť 7. júna 1959, 330 UNTS 38 (ďalej len „Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí“).

článok 71. Zoznam medzinárodných dohovorov, ktoré viedli k uplatňovaniu článku 71 v rôznych členských štátoch, je pomerne široký, pričom najčastejšie sa uvádza dohovor CMR[49] a iné dohovory v oblasti dopravy.

Súdny dvor vo svojom rozsudku vo veci TNT Express Netherland (C-533/08) rozhodol, že cieľom ustanovenia nariadenia Brusel I, ktoré je totožné so súčasným článkom 71, je koordinovať nariadenie s osobitnými medzinárodnými dohovormi. Súdny dvor ďalej uviedol, že takáto koordinácia sa má prijať bez toho, aby narušila základné zásady, na ktorých je nariadenie založené, konkrétne voľný pohyb rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, predvídateľnosť právomoci, riadny výkon spravodlivosti, minimalizácia rizika súbežných konaní a vzájomná dôvera vo výkon spravodlivosti v Európskej únii. Súdny dvor v tomto rozsudku stanovil tzv. kritérium *TNT*, ktorého uplatňovanie sa od vnútroštátnych súdov očakáva v situáciách, keď sa uplatňujú normy podľa nariadenia a normy podľa osobitného dohovoru, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti článku 71 uvedeného nariadenia, s cieľom zabezpečiť, aby sa normy podľa osobitných dohovorov uplatňovali len vtedy, keď nemajú negatívny vplyv na základné zásady, na ktorých je založený bruselský režim. Súdny dvor Európskej únie tieto zásady opakovane zopakoval, naposledy vo veci Gjensidige (C-90/22).

Návrh litovského Najvyššieho súdu na začatie prejudiciálneho konania vo veci Gjensidige (C-90/22) dobre ilustruje ťažkosti, ktorým čelia vnútroštátne súdy pri uplatňovaní článku 71 nariadenia. Tieto ťažkosti sa pripisujú najmä vágnosti kritéria TNT a považujú sa za ohrozenie jednotného uplatňovania článku 71 vo všetkých členských štátoch, najmä preto, že podobné problémy uvádzali aj iné členské štáty

Celkovo sa napokon zdá, že ustanovenia nariadenia upravujúce vzťah medzi nariadením a inými právnymi nástrojmi EÚ a medzinárodnými dohovormi, ak sa uplatňujú, fungujú dobre a prinášajú potrebnú jasnosť, pokiaľ ide o miesto nariadenia v systéme právnych nástrojov EÚ a medzinárodných právnych nástrojov, ktorými sa tiež upravujú otázky medzinárodnej právomoci alebo uznávania a výkonu rozsudkov. V rámci budúceho preskúmania by sa však mohla preskúmať možnosť ďalšieho objasnenia článku 71 vzhľadom na výklad, ktorý poskytol Súdny dvor Európskej únie.

6. HORIZONTÁLNE OTÁZKY

6.1. Kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu

V nariadení sa nestanovujú osobitné pravidlá uplatniteľné na hromadné žaloby, čo sú zvyčajne žaloby, ktorými sa skupina žalobcov domáha náhrady škody od jedného alebo viacerých žalovaných a ktoré sa označujú ako kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu, ako sa vymedzuje v odporúčaní Európskej komisie z roku 2013[50]. Žaloby v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov, ako sa stanovuje v smernici (EÚ) 2020/1828 o žalobách v zastúpení[51], patria do vymedzenia pojmu „kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu“ uvedeného v danom odporúčaní Komisie. Bolo nastolených viacero otázok pokiaľ ide o to, či je uplatňovanie bežných noriem právomoci vo veciach súvisiacich s nárokmi

[49] Dohovor o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave podpísaný 19. mája 1956 v Ženeve, zmenený protokolom podpísaným 5. júla 1978 v Ženeve.

[50] Pozri odporúčanie Komisie z 11. júna 2013 o spoločných zásadách pre mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na prikázanie zdržania sa určitého konania a na náhradu škody v členských štátoch v súvislosti s porušením práv vyplývajúcich z práva Únie (2013/396/EÚ) (Ú. v. EÚ L 201, 26.7.2013).

[51] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1828 z 25. novembra 2020 o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov a o zrušení smernice 2009/22/ES (text s významom pre EHP) (Ú. v. EÚ L 409, 4.12.2020, s. 1).

z mimozmluvnej zodpovednosti alebo so spotrebiteľskými zmluvami vhodné na účely účinného riešenia nárokov v rámci kolektívneho uplatňovanie nárokov na nápravu.

Súdny dvor Európskej únie sa týmto druhom prípadov zaoberal niekoľkokrát: Vo veci Henkel (C-167/00) Súdny dvor dospel k záveru, že článok 5 ods. 3 Bruselského dohovoru (článok 7 ods. 2 nariadenia) sa vzťahuje na žaloby podané organizáciou zastupujúcou záujmy spotrebiteľov. Súdny dvor bol však tiež toho názoru, že osobitná ochrana poskytovaná jednotlivým spotrebiteľom v článku 4 nariadenia sa na takéto organizácie nevzťahuje. Vo veci Schrems (C-498/16) Súdny dvor rozhodol, že ak boli nároky postúpené žalobcovi, ktorý je spotrebiteľom, inými spotrebiteľmi s bydliskom v tom istom členskom štáte alebo inde (v inom členskom štáte či dokonca mimo EÚ), žalobca sa nemôže odvolávať na právomoc v mieste svojho bydliska v prípade týchto postúpených nárokov na základe článku 18 nariadenia.

V dvoch ďalších rozhodnutiach vo veciach kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu Súdny dvor poskytol dodatočné objasnenia týkajúce sa uplatňovania článku 7 ods. 2 v takýchto situáciách, konkrétne, že umiestnenie skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody, sa musí preskúmať za každý nárok nezávisle od postúpenia alebo preskupenia, ktorého bola predmetom (vec CDC Hydrogen Peroxide SA, C-352/13), alebo že miesto, kde vznikla škoda v prípade vozidiel vybavených zmanipulovaným softvérom, je v členskom štáte, v ktorom bol chybný tovar zakúpený (VKI/Volkswagen, C-343/19). Otázka výkladu článku 7 ods. 2 sa v tejto súvislosti objavila aj pri nedávnej veci, ktorá sa v čase dokončovania tejto správy stále prejednávala (vec Stichting Right to Consumer Justice/Apple, C-34/32). V tejto veci bolo Súdnemu dvoru predložených niekoľko otázok týkajúcich sa výkladu miesta, kde došlo k škodovej udalosti alebo kde vznikla škoda, v súvislosti s nárokom na náhradu škody za údajné porušenie práva hospodárskej súťaže EÚ zo strany online platformy, ktorá je v zásade prístupná na celom svete. Generálny advokát Sánchez-Bordona vo svojich návrhoch prednesených 27. marca 2025 dospel k záveru, že pre obe miesta je kľúčovým kolíznym kritériom bydlisko používateľa. Dôležité je, že generálny advokát zastával názor, že článok 7 ods. 2 by sa nemal vykladať odlišne, ak žalobu podáva subjekt, ktorý je podľa vnútroštátneho práva oprávnený podávať žaloby v zastúpení. Generálny advokát sa napokon domnieval, že vnútroštátne procesné pravidlo, ktoré súdu umožňuje spojiť podobné žaloby prejednávané v tom istom členskom štáte, je zlučiteľné s článkom 7 ods. 2.

Všetky otázky nastolené v týchto veciach sa týkali právomoci súdov, konkrétne súčasného zložitého uplatňovania článku 7 ods. 2 v prípade kolektívnych nárokov z dôvodu nemožnosti spojiť konania na jednom súde alebo neexistencie možnosti spojiť konania v mieste bydliska jedného zo žalobcov (*forum actoris*) v prípade kolektívnych nárokov spotrebiteľov, ak majú spotrebitelia bydlisko v tom istom členskom štáte alebo v rôznych členských štátoch[52].

Zdá sa, že nariadením sa môže vytvoriť zbytočná záťaž pre žalobcov v prípade kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu, pretože vo väčšine prípadov by sa museli obrátiť na viac ako jeden súd, aby mohli viesť spor. To môže viesť k nezlučiteľným rozsudkom. Hoci pravidlo týkajúce sa súvisiacich nárokoch uvedené v článku 30 nariadenia môže priniesť riešenia v takejto situácii, žalobcovia stále musia pred prípadným spojením na súde, ktorý začal konať ako prvý, podať návrh na rôznych súdoch. Pre žalobcov to predstavuje dodatočnú záťaž, najmä ak sú slabšími účastníkmi konania.

V dôsledku toho by sa v rámci prípadného budúceho preskúmania nariadenia mohla podrobnejšie preskúmať táto otázka, najmä či sa nariadením uspokojivo upravuje právomoc pri kolektívnych (spotrebiteľských) nárokoch.

---

52 V rámci štúdie sa zistil rovnaký problém, a to veľmi obmedzené možnosti spojenia konaní.

6.2. Vplyv digitalizácie na nariadenie

Hoci sa digitálna transformácia začala dávno pred prijatím nariadenia, zrýchlila sa bezprecedentným spôsobom, a to aj v súvislosti s krízou spôsobenou ochorením COVID-19. Nastal bezprecedentný presun obchodných činností z prevažne offline priestoru do online priestoru, a to vrátane využívania sociálnych médií, inteligentných zariadení, kryptomien a technológií blockchain, ako aj prudký nárast dopytu po práci na diaľku a platformovej práci, čo urýchlilo digitálnu transformáciu pracovísk v Európskej únii aj mimo nej. Kríza spôsobená ochorením COVID-19 zároveň zdôraznila význam digitalizácie súdnych konaní pri zabezpečovaní prístupu k spravodlivosti.

6.2.1. Digitalizácia „obsahu“

Nie je prekvapujúce, že znásobenie „digitálnych“ vzťahov, ktoré sa vo svojej podstate nevzťahujú na územie, a stále častejšie využívanie digitálnych technológií, ktoré sú svojou povahou všadeprítomné, prinieslo viaceré výzvy, pokiaľ ide o uplatňovanie nariadenia, ktorým sa stanovujú normy právomoci tradične založené na geografických kolíznych kritériách.

Tieto hlavné výzvy dobre ilustrujú veci predložené Súdnemu dvoru Európskej únie so žiadosťou o usmernenie k uplatňovaniu nariadenia na „digitálny obsah“. Vnútroštátne súdy sa stretávajú s ťažkosťami pri určovaní, či dohoda o voľbe právomoci bola platne uzavretá online (Tilman, C-358/21), pri určovaní miesta plnenia v súvislosti s dodaním digitálneho tovaru alebo poskytnutím online služieb (VariusSystems, C-526/23), kde vznikla škoda spôsobená aplikáciou, ktorú možno stiahnuť na celom svete (Apple, C-34/24), a to je len niekoľko príkladov.

Očakávaný nárast využívania technológií blockchain, zvýšená digitalizácia zakladania spoločností, zavádzanie umelej inteligencie vo viacerých odvetviach a vytváranie metaverz určite so sebou prinesú aj nové otázky a výzvy. Napríklad pseudonymita (alebo anonymita) strán zapojených do transakcií alebo často neznámy počet účastníkov v sieti blockchain by mohli spôsobiť ťažkosti pri uplatňovaní samotného základného pravidla týkajúceho sa bydliska žalovaného.

V súčasnosti sa však ťažkosti, s ktorými sa vnútroštátne súdy stretávajú pri uplatňovaní nariadenia v digitálnom kontexte, príliš nelíšia od ťažkostí, ktoré vznikajú v „nedigitálnom“ kontexte. Napríklad počet predložených vecí, v ktorých sa požaduje usmernenie k určeniu miesta plnenia online zmluvy na účely článku 7 nariadenia, nie je vyšší ako počet postúpení týkajúcich sa offline zmlúv. Okrem toho, podobne ako v prípade uplatňovania nariadenia v nedigitálnej oblasti, Súdny dvor Európskej únie poskytol užitočné usmernenia týkajúce sa uplatňovania pravidiel podľa nariadenia na digitálny obsah.

Na záver možno konštatovať, že v tejto fáze ani otázky postúpené na Súdny dvor Európskej únie, ani jeho rozhodnutia, a ani nedostatočné údaje zhromaždené na vnútroštátnej úrovni[53] neumožňujú vyvodiť jasné závery, pokiaľ ide o vhodnosť súčasných noriem podľa nariadenia v stále sa rozširujúcom digitálnom prostredí.

6.2.2. Digitalizácia súdnych konaní

Pokiaľ ide o digitalizáciu súdnych konaní, Komisia aktívne pracuje na digitalizácii justičných systémov s osobitným zameraním na digitálnu cezhraničnú spoluprácu v občianskych a obchodných veciach s cieľom zabezpečiť nepretržitý prístup k spravodlivosti a plynulú a účinnú justičnú spoluprácu, ako aj znížiť prieťahy v konaní, administratívne zaťaženie a náklady. Toto

[53] Zber údajov o vplyve digitalizácie obsahu na uplatňovanie nariadenia, ktorý sa uskutočnil v rámci štúdie, nepriniesol na úrovni Únie a na vnútroštátnej úrovni dostatočné výsledky. Nie je jasné, či to možno vysvetliť chýbajúcimi informáciami o týchto veciach alebo neexistenciou súdnych sporov.

úsilie vyvrcholilo prijatím balíka opatrení v oblasti digitalizácie[54] koncom roka 2023, ktorým sa zmenil komunikačný kanál pre príslušné justičné orgány na účely 24 právnych aktov (okrem iného aj na účely nariadenia) na digitálny a ktorým sa zriadil digitálny komunikačný kanál (európske elektronické miesto prístupu) medzi fyzickými alebo právnickými osobami a príslušnými orgánmi pre určité obmedzené prípady komunikácie v občianskych a obchodných veciach vrátane konania o uznaní, vyhlásenia vykonateľnosti alebo zamietnutia uznania a postupov súvisiacich s vydávaním, opravou a zrušením osvedčenia podľa nariadenia. Toto úsilie ide ruka v ruke so zvýšeným vnútroštátnym úsilím členských štátov v tejto oblasti, čo sa odráža v každoročnom porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície[55] a v Stratégii Rady v oblasti európskej elektronickej justície na roky 2024 – 2028[56].

V záujme splnenia cieľov balíka opatrení v oblasti digitalizácie je Komisia povinná prijať niekoľko vykonávacích aktov. Pokiaľ ide o nariadenie, vykonávací akt musí byť prijatý do 17. januára 2029 a bude sa týkať najmä vytvorenia decentralizovaného informačného systému na komunikáciu medzi príslušnými súdnymi orgánmi a integrácie európskeho elektronického miesta prístupu pre viaceré komunikačné procesy, ako sú konania o zamietnutí uznania podľa článku 45 nariadenia, ako aj postupy súvisiace s vydávaním, opravou a zrušením osvedčení. Po vykonaní sa tieto nové pravidlá začnú uplatňovať v členských štátoch začiatkom roka 2031, pričom sa nimi zjednodušia a urýchlia postupy v občianskych a obchodných veciach s cezhraničnými dôsledkami.

Okrem digitalizácie existujúcich postupov zmenou komunikačného kanála pomocou balíka opatrení v oblasti digitalizácie by sa v rámci budúceho preskúmania nariadenia mohli preskúmať aj ďalšie spôsoby modernizácie fungovania nariadenia. V rámci takejto modernizácie nariadenia by sa mohli zohľadniť prínosy digitalizácie a mohlo by sa zvážiť skrátenie rôznych lehôt alebo zlepšenie komunikácie medzi súdmi, napríklad v prípade súbežného konania. Mohla by sa preskúmať aj úplná digitalizácia súdnych konaní vo veciach, na ktoré sa vzťahuje nariadenie.

Na záver treba uviesť, že hoci Komisia v tejto chvíli nemá dostatočné údaje, z ktorých by vyplývala nevhodnosť noriem medzinárodnej právomoci podľa nariadenia na účely digitálnych scenárov a transakcií, vývoj by sa mal naďalej pozorne sledovať. Naopak v rámci preskúmania nariadenia by sa mohli preskúmať možné spôsoby revízie a zjednodušenia postupov podľa nariadenia v rámci digitálnej reformy systémov občianskej justície, v čele ktorej stojí balík opatrení v oblasti digitalizácie.

7. ZÁVEREČNÉ POZNÁMKY

Počas viac než desiatich rokov uplatňovania fungovalo nariadenie dobre a vo všeobecnosti dosiahlo svoje hlavné ciele – zlepšiť právnu istotu, pokiaľ ide o súdy s právomocou v cezhraničných sporoch, a zjednodušiť mechanizmus uznávania a výkonu rozsudkov.

---

54 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2844 z 13. decembra 2023 o digitalizácii justičnej spolupráce a prístupu k spravodlivosti v cezhraničných občianskych, obchodných a trestných veciach a o zmene niektorých aktov v oblasti justičnej spolupráce a smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2843 z 13. decembra 2023, ktorou sa menia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/99/EÚ a 2014/41/EÚ, smernica Rady 2003/8/ES a rámcové rozhodnutia Rady 2002/584/SVV, 2003/577/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV, 2008/947/SVV, 2009/829/SVV a 2009/948/SVV, pokiaľ ide o digitalizáciu justičnej spolupráce.

55 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov z 20. marca 2024 [COM(2023) 309 final]: Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície z roku 2023.

56 https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15509-2023-INIT/sk/pdf.

V oblasti, ktorej sa prepracované znenie nariadenia nevenovalo v plnej miere, konkrétne **rozšírenie noriem právomoci tak, aby sa vzťahovali na žalovaných, ktorí nemajú bydlisko v členskom štáte**, je však potrebná ďalšia analýza, aby sa rozhodlo, či by takéto rozšírenie malo byť predmetom legislatívneho zásahu.

Okrem toho by sa mohlo zvážiť ďalšie objasnenie alebo zjednodušenie viacerých pojmov s cieľom zlepšiť ich uplatňovanie v praxi. Platí to pre viacero ustanovení týkajúcich sa rozsahu pôsobnosti, ako sú **vylúčenie rozhodcovského konania,** ako aj pre pojem „**súd alebo tribunál**“ alebo pre pojem týkajúci sa **predbežných opatrení vrátane ochranných opatrení.**

Rovnako by sa mohla preskúmať možnosť ďalšieho zjednodušenia a zvýšenia účinnosti ustanovení o právomoci, najmä ustanovení uvedených v **článku 7 ods. 1 a 2**, ako aj ustanovení týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv. V rámci podobnej úvahy by sa mohlo zvážiť, či by sa **pravidlá týkajúce sa uznávania a výkonu** mohli ďalej zefektívniť a zjednodušiť.

Ďalšia analýza je potrebná aj na prijatie rozhodnutia, či by sa prostredníctvom legislatívneho zásahu mohli ďalej posilniť potrebné procesné nástroje, ktoré by sa vzťahovali na určitý druh nárokov, ako sú tie, ktoré sa bežne označujú ako **kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu**.

Napokon by sa mohli preskúmať možnosti **zlepšenia koordinácie medzi nariadením a medzinárodnými právnymi nástrojmi** a **spôsoby, ako modernizovať a zjednodušiť postupy** podľa nariadenia v rámci **digitálnej reformy systémov občianskej justície**.

Komisia **preto začne formálne preskúmanie** nariadenia s cieľom zvážiť a prípadne vypracovať návrh na zmenu alebo prepracovanie nariadenia v súlade s pravidlami lepšej právnej regulácie, ak sa pri tomto preskúmaní dospeje k záveru, že zmeny sú potrebné a vhodné.